

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 4.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.105>

УДК 330.3:339.9

О. В. Федорук,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки,

Національний транспортний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7402-4174>

**СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ У
ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ**

O. Fedoruk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of

Economics, National Transport University

**STRATEGIC DIRECTIONS OF INTERNATIONAL ASSISTANCE IN THE
POST-WAR RECONSTRUCTION AND MODERNIZATION OF THE
UKRAINIAN ECONOMY IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING THE
ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES OF THE ROAD AND
TRANSPORT COMPLEX**

У статті досліджено стратегічну роль міжнародної допомоги у повоєнному відновленні та модернізації економіки України в контексті зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу. Доведено, що для максимізації ефекту від міжнародної допомоги Україні необхідно продовжувати структурні реформи, зокрема, боротьбу з корупцією, розбудову верховенства права, вдосконалення інституційної спроможності, без яких навіть найбільші фінансові ресурси не матимуть трансформаційного впливу. Визначено, що транспортна інфраструктура є критично важливою для розвитку національної економіки. Міжнародна допомога сприяє відновленню зруйнованих об'єктів, реконструкції автошляхів і мостів, ремонту залізничних колій, відновленню логістичних центрів, модернізації транспортної інфраструктури, впровадженню сучасних технологій будівництва, підвищенню енергоефективності, адаптації до європейських стандартів, розвитку нових транспортних коридорів, інтеграції в міжнародні логістичні мережі та розширенню експортно-імпортних операцій. Зроблено наголос на тому, що попри значні переваги, існують і певні ризики, зокрема, залежність від зовнішнього фінансування, неефективне використання коштів, зростання державного боргу в разі отримання кредитів. Саме тому важливо забезпечити прозорий контроль, ефективно управляти ресурсами, поєднуючи залучення зовнішньої допомоги з проведенням внутрішніх реформ. Встановлено, що в умовах сьогодення міжнародна допомога набула стратегічного значення – вона є не лише засобом гуманітарного порятунку, але й фундаментом майбутньої економічної реінтеграції України до глобальних ринків, її шляху до членства в Європейському Союзі та відбудови конкурентоспроможної держави. Разом з тим, відновлення країни неможливе без вирішення таких важливих проблем як забезпечення кадрової та інтелектуальної безпеки. Масова еміграція висококваліфікованих фахівців, руйнування освітніх установ, витік технологій та інтелектуальних ресурсів утворюють системні загрози, що можуть нівелювати ефект навіть найбільших фінансових вливань.

This article examines the strategic role of international aid in the post-war reconstruction and modernization of Ukraine's economy in the context of strengthening the economic security of enterprises in the road and transport sector. It is demonstrated that to maximize the impact of international aid, Ukraine must continue structural reforms, particularly the fight against corruption, the development of the rule of law, and the improvement of institutional capacity, without which even the largest financial resources will not have a transformative effect. It is established that transport infrastructure is critically important for the development of the national economy. International aid contributes to the restoration of damaged facilities, the reconstruction of roads and bridges, the repair of railway tracks, the restoration of logistics centers, the modernization of transport infrastructure, the introduction of modern construction technologies, the improvement of energy efficiency, and alignment with European standards, the development of new transport corridors, integration into international logistics networks, and the expansion of export and import operations. It was emphasized that despite significant advantages, certain risks exist, including dependence on external financing, inefficient use of funds, and an increase in public debt in the event of obtaining loans. That is why it is important to ensure transparent oversight and effectively manage resources, combining the mobilization of external aid with the implementation of domestic reforms. It has been established that, under current conditions, international aid has taken on strategic importance – it is not only a means of humanitarian relief but also the foundation for Ukraine's future economic reintegration into global markets, its path to European Union membership, and the rebuilding of a competitive state. At the same time, the country's recovery is impossible without addressing such critical issues as ensuring human capital and intellectual security. The mass emigration of highly qualified professionals, the destruction of educational institutions, and the outflow of technology and intellectual resources pose systemic threats that could negate the impact of even the largest financial injections.

Ключові слова: економічна безпека; міжнародна допомога; повоєнне відновлення; національна економіка; кадрова та інтелектуальна безпека; стратегії економічного розвитку; підприємства дорожньо-транспортного комплексу; стратегії економічного відновлення; ефективність; стратегії безпеки; транспортні послуги; інновації; сталий економічний розвиток; транспортна інфраструктура.

Keywords: economic security; international assistance; post-war reconstruction; national economy; human resources and intellectual security; economic development strategies; road and transport enterprises; economic recovery strategies; efficiency; security strategies; transport services; innovation; sustainable economic development; transport infrastructure.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Після масштабних руйнувань в умовах війни економіка України зіштовхнулася з дефіцитом внутрішніх ресурсів, зокрема кадрових та інтелектуальних. У цих умовах фінансова допомога міжнародних партнерів компенсує нестачу бюджетних коштів, забезпечує макроекономічну стабільність, дозволяє уникнути глибокої економічної кризи. Особливо важливо, що така допомога надходить у формі грантів, пільгових кредитів і технічної підтримки, що знижує боргове навантаження.

Міжнародні партнери реалізують принцип «відбудови краще, ніж було» (Build Back Better), який передбачає не просто ремонт пошкодженого, а перехід на стандарти ЄС у регулюванні бізнесу, реформу державних підприємств, цифровізацію державних служб, декарбонізацію промисловості та створення прозорого конкурентного середовища. МВФ та Світовий банк пов'язують фінансування з проведенням реформ, зокрема, скороченням ролі державних монополій, впровадженням незалежного аудиту державних видатків, реформою пенсійної системи та ринку землі.

Міжнародна фінансова підтримка має мультиплікативний ефект, адже сприяє стимулюванню економічної активності. Інвестиції в інфраструктуру створюють попит на будівельні матеріали, робочу силу, транспортні послуги. Великі інфраструктурні проєкти зменшують рівень безробіття, підвищують доходи населення, а якісна інфраструктура підвищує інвестиційну привабливість та сприяє розвитку бізнесу.

Разом з тим, міжнародні партнери часто висувають вимоги щодо прозорості використання коштів, боротьби з корупцією, реформування державного управління, що сприяє підвищенню ефективності державних інституцій, впровадженню європейських стандартів управління, зміцненню довіри до країни. Фінансова допомога міжнародних партнерів забезпечує прискорення економічного зростання, структурну модернізацію економіки, інтеграцію до європейського економічного простору, підвищення конкурентоспроможності економіки України.

Допомога міжнародних партнерів є суттєвим фактором відбудови національної економіки та транспортної інфраструктури, яка не лише забезпечує необхідні ресурси для відновлення, але й створює передумови для довгострокового розвитку, модернізації та інтеграції України у глобальну економічну систему. Ефективне використання міжнародної допомоги здатне перетворити повоєнне відновлення на основу для сталого економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика, що розглядається в дослідженні, вже була предметом уваги українських науковців, які узагальнили та впорядкували класифікації міжнародної фінансової допомоги, проаналізували її структуру за країнами та видами, оцінили співвідношення обсягів допомоги до ВВП країн-партнерів, висвітлили процес формування державного механізму відновлення України, а також окреслили перспективи надання міжнародної фінансової підтримки у повоєнний період [1, 3, 4, 5, 6]. Водночас, на нашу думку, недостатньо вивченими залишаються аспекти, пов'язані з визначенням стратегічної ролі

міжнародної допомоги у повоєнному відновленні та модернізації економіки України в контексті зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу, що визначає актуальність подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексне дослідження ролі міжнародної допомоги у повоєнному відновленні та модернізації економіки України в контексті зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі змінюється розподіл ролей між провідними державами, що зумовлює формування нових підходів до зовнішньої економічної політики. Серед них дедалі більшого значення набуває політика сталого економічного розвитку, ключовим інструментом якої виступає міжнародна допомога.

У сьогоденних умовах міжнародна допомога надається для реконструкції інфраструктури, інституцій, економіки, щоб подолати наслідки війни. Масштаби війни ставлять під загрозу результати соціально-економічного розвитку України, дестабілізують виробництво, порушують канали торгівлі, зменшують інвестиції та сприяють відтоку людського капіталу. Сукупний вплив цих факторів призводить до соціально-економічної кризи в державі, подолання якої в умовах війни і лише власними силами є неможливим. Відтак фінансова допомога міжнародних партнерів є необхідною умовою забезпечення життєздатності національної економіки.

Міжнародні партнери можуть сприяти повному економічному відновленню України, застосовуючи такі інструментів: надання макрофінансової підтримки для забезпечення стабільності; надання технічної допомоги, спрямованої на гармонізацію законодавства з нормами ЄС; використання спеціалізованих фінансових механізмів ЄС і міжнародних економічних організацій для проведення галузевих трансформацій відповідно до європейських стандартів; страхування воєнних ризиків з метою відновлення зруйнованих активів і залучення нових інвестицій; залучення інституційних інновацій ЄС для забезпечення участі України в європейських

структурах у процесі вступу; реалізація спільних партнерських проєктів для обміну знаннями [1].

Важливу роль у фінансуванні повоєнного відновлення економіки України відіграє Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку. МВФ у 2023 році схвалив для України програму Extended Fund Facility на суму 15,6 млрд дол. США. Ця програма є фінансовим інструментом, що забезпечує стабільність бюджету та сигналізує іншим донорам про надійність фінансового управління в країні.

Світовий банк з 2022 року надав Україні понад 37 млрд дол. США допомоги через різні механізми, зокрема, кредити, гранти та гарантії. Особливістю підходу Світового банку є фокус на інституційних реформах: децентралізація, цифровізація державних послуг, реформа судочинства та боротьба з корупцією розглядаються як передумови ефективного освоєння міжнародних ресурсів.

ЄБРР зосереджує свою підтримку на приватному секторі, надаючи кредити малому та середньому бізнесу, фінансуючи відновлення зруйнованих підприємств та підтримуючи зелену трансформацію промисловості відповідно до стандартів ЄС.

Європейський Союз є найбільшим донором України. Програма Ukraine Facility обсягом 50 млрд євро на 2024–2027 роки стала стратегічним інструментом фінансової підтримки. Кошти розподіляються між прямими бюджетними субсидіями, позиками та інвестиційними грантами.

Значним доповненням є ініціатива REPowerEU, спрямована на інтеграцію України до енергетичного ринку ЄС, та програма Ukraine Investment Framework, яка заохочує приватні інвестиції в пріоритетні сектори відновлення. Крім того, ЄС підтримує наближення українського законодавства до *acquis communautaire* як неодмінну умову євроінтеграції.

Загальний обсяг підтримки Сполучених Штатів перевищує 75 млрд дол. США, включаючи військову, економічну та гуманітарну складові.

Програма USAID реалізує численні проєкти відновлення, зокрема у сферах енергетики, сільського господарства, охорони здоров'я та верховенства права.

Серед інших значних донорів виділяються Велика Британія (підтримка через Ukraine Reconstruction Conference), Канада (фінансування децентралізації та освіти), Японія (відбудова інфраструктури та підтримка цифрової трансформації), а також Польща, Франція, Німеччина та інші держави ЄС.

Платформою координації міжнародної допомоги стали конференції з відновлення України, які проводяться щорічно. Ukraine Recovery Conference 2025 відбулася 10–11 липня 2025 року в Римі, зосередившись на залученні приватних інвестицій, євроінтеграції та регіональному відновленні. Конференції виконують функцію не лише залучення ресурсів, а й узгодження реформ, умовою яких є надання допомоги.

Значна кількість міжнародних програм спрямована на збереження та повернення українських фахівців. Програма ЄС «ERA4Ukraine» забезпечує стипендіальну підтримку науковців і дослідників, сприяє їх участі в дослідницьких мережах, водночас зберігаючи зв'язок з українськими інституціями. Метою програми є не еміграція, а «циркуляція талантів» з обов'язковим поверненням або дистанційним вкладом у розвиток України.

USAID реалізує програму підтримки вищої освіти: фінансує онлайн-навчання, виплату стипендій, реконструкцію університетів. Світовий банк підтримує розвиток систем технічної та вищої освіти через проєкт «Ukraine Education Reform». Міжнародна організація з міграції координує програми повернення та реінтеграції мігрантів, включаючи спрощені процедури визнання іноземних дипломів та кваліфікацій.

Поряд з міжнародною підтримкою, значну роль відіграє державна кадрова політика в контексті зміцнення кадрової та інтелектуальної безпеки. Серед ключових інструментів можна виділити реформу оплати праці у бюджетних секторах, запровадження інструментів державних зобов'язань перед фахівцями, які повертаються, а також розвиток спеціальних

економічних зон з преференціями для роботодавців, що залучають репатріантів.

Цифровізація публічних послуг та дистанційна зайнятість також сприяють збереженню кадрового потенціалу: чимало українських ІТ-спеціалістів працюють дистанційно з-за кордону, залишаючись учасниками національної економіки та платниками податків.

Незважаючи на значний обсяг міжнародної підтримки, її ефективна реалізація пов'язана з низкою суттєвих викликів. Корупційні ризики залишаються одним із найбільших стримуючих факторів: значна частина міжнародних донорів обумовлює надання коштів прогресом у реформах антикорупційних органів. Попри позитивну динаміку, Transparency International фіксує збереження системних проблем у закупівлях та розподілі субсидій.

Варто додати, що зростає ризик залежності від зовнішніх ресурсів, надмірне покладення на іноземне фінансування без розвитку внутрішніх джерел доходів може підірвати економічну стійкість держави у довгостроковій перспективі. Тому МВФ та Світовий банк наполягають на реформах податкової системи та розширенні бази внутрішніх запозичень.

З метою сприяння відновленню, реконструкції та модернізації економіки України, забезпечення фінансових потреб держави для безперервного надання урядом публічних послуг, залучення інвестицій у приватний сектор для прискорення економічного відновлення та відбудови, підтримки реалізації реформ, необхідних для просування до членства в ЄС, а також подолання соціальних наслідків війни Європейський Союз запровадив інструменти підтримки національної економіки.

Провідним механізмом ЄС у повоєнному відновленні та модернізації економіки України стала програма «Ukraine Facility», яка поєднує гранти, позики і гарантії, прив'язані до виконання реформ. Ця програма кардинально відрізняється від традиційної гуманітарної допомоги, адже кошти надходять

траншами залежно від прогресу у верховенстві права, децентралізації та антикорупційних заходах.

У межах програми фінансової підтримки України від Європейського Союзу «Ukraine Facility» на 2024–2027 роки передбачено виділення 50 мільярдів євро. Ці кошти будуть спрямовані на покриття потреб державного бюджету, заохочення інвестицій, а також надання технічної допомоги для впровадження цієї програми (Рис. 1).

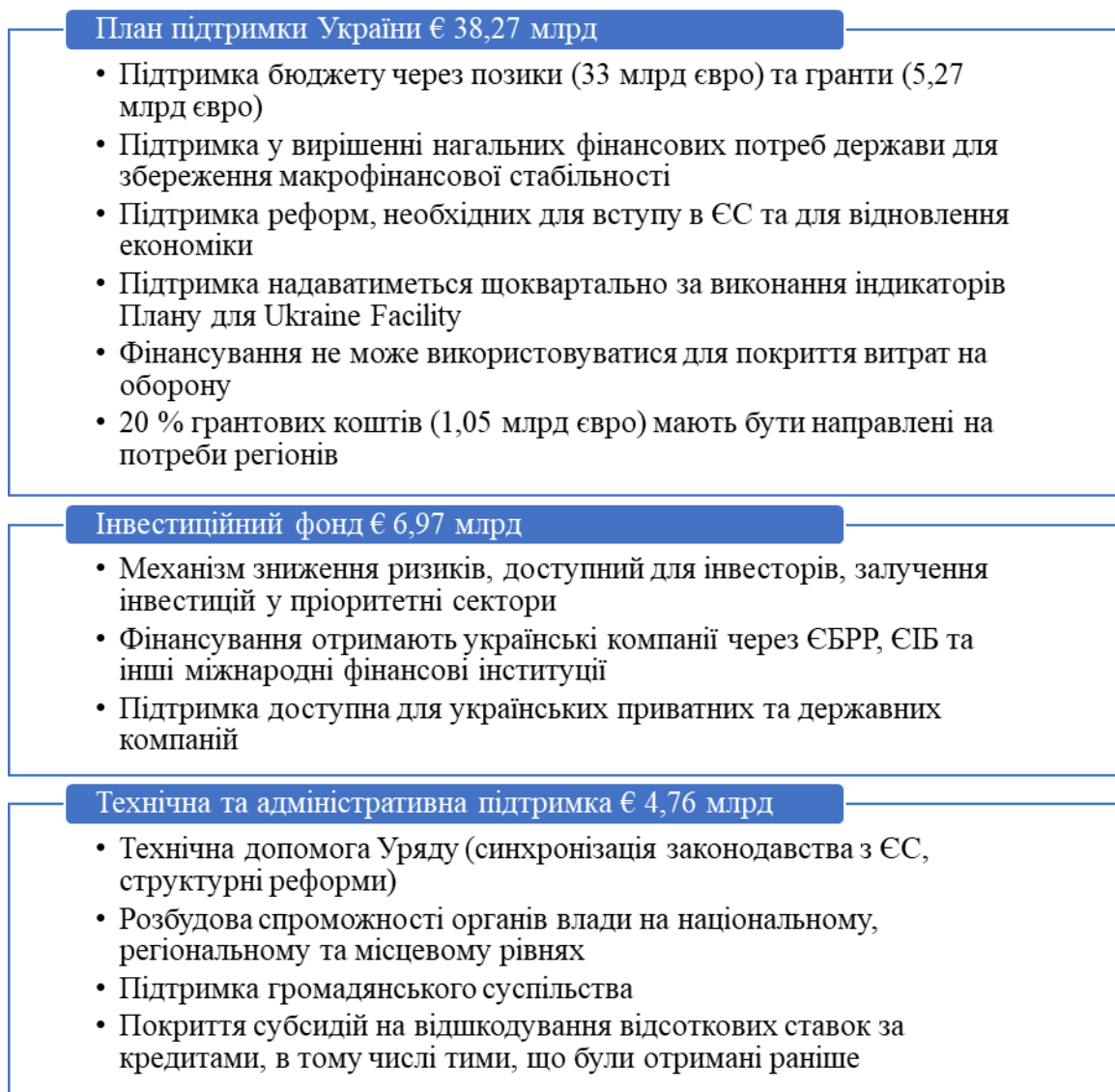

Рис. 1. Складові програми фінансової підтримки України від Європейського Союзу «Ukraine Facility»

Джерело: сформовано на основі [2].

Забезпечення фінансових потреб України на етапі повоєнної відбудови вимагає створення комплексної програми відновлення та розвитку, залучення

ресурсів з усіх можливих джерел і налагодження ефективної координації між донорами та отримувачами допомоги. Основні пріоритети мають бути спрямовані на оновлення виробничої та інфраструктурної бази, заохочення інноваційної діяльності та експорту, впровадження екологічно чистих технологій, розвиток людського капіталу. Для досягнення цих цілей доцільно активно застосовувати інструменти пільгового кредитування, грантового фінансування, випуску цільових облігацій і механізм публічно-приватного партнерства.

Першочерговими кроками на цьому шляху мають стати ґрунтовна розробка плану відновлення з чітким визначенням пріоритетів і механізмів реалізації, зміцнення інституційної спроможності для координації допомоги та контролю за її використанням, а також демонстрація відчутних результатів уже впроваджених проєктів. Лише за умови довіри та взаємної відповідальності між Україною і її міжнародними партнерами стане можливим ефективно втілення масштабної програми повоєнної відбудови національної економіки [3].

Повоєнне відновлення та модернізація економіки України має стати одним із наймасштабніших міжнародних проєктів. Обсяг завдань із відбудови разом із потенціалом сучасних технологій формуватимуть як унікальні виклики, так і створюватимуть сприятливі умови для їх вирішення на основі інноваційних підходів. Водночас зберігатиметься значне навантаження на державний бюджет і соціально-економічну сферу. Саме тому особливого значення набуде забезпечення ефективного, відкритого та прозорого використання всіх наявних ресурсів, а також коштів, залучених від міжнародних партнерів [4].

Відновлення та модернізація економіки України здійснюється за рахунок внутрішніх ресурсів держави, підтримки міжнародних партнерів, залучення інвестицій приватного сектору, а також використання заморожених і заблокованих активів країни-агресора.

Для забезпечення ефективної координації процесів відновлення України необхідно чітко визначити повноваження та відповідальність органів державної влади й інших інституцій, задіяних у відбудові та модернізації економіки України. Важливо також забезпечити належну взаємодію з міжнародними партнерами, окреслити ключові принципи, процедури та фінансові механізми реалізації програм реконструкції, відновлення і стимулювання економічного розвитку. Усі напрями відновлення та модернізації економіки України мають ґрунтуватися на принципах доброчесності, прозорості, підзвітності, ефективності, збалансованості та субсидіарності, а також бути спрямованими на зміцнення довіри між урядом, громадянами, бізнесом і фінансовими установами (Рис. 2).

Принцип «краще, ніж було»	<ul style="list-style-type: none">• з метою забезпечення стійких, ефективних та сталих, інклюзивних рішень для відновлення громад, постраждалих від воєнної агресії
Принцип фінансової сталості	<ul style="list-style-type: none">• означає, що держава може дозволити собі інвестиції як з точки зору їх повного фінансування, так і з точки зору підтримки створених активів протягом усього їх життєвого циклу
Принцип прозорості та підзвітності	<ul style="list-style-type: none">• включає прозорість прийняття рішень та підзвітність за використані кошти та досягнутий прогрес

Рис. 2. Ключові принципи відновлення та модернізації національної економіки

Джерело: сформовано на основі [2].

Досвід Японії після Другої світової війни свідчить, що цілеспрямована політика структурної модернізації, підкріплена зовнішньою підтримкою, дала змогу країні швидко відновити економічний потенціал. Японія активно вкладала ресурси в розвиток промисловості, освіти та технологій, формуючи підґрунтя для тривалого економічного зростання. Схожий шлях пройшла й Республіка

Корея, яка за кілька десятиліть після війни трансформувалася з бідної аграрної держави у потужну індустріальну економіку завдяки активному впровадженню інновацій і сучасних технологій. Україні доцільно врахувати цей досвід, зосередившись не лише на відновленні інфраструктури, а й на інвестиціях у людський капітал, наукові дослідження та технологічний розвиток як основу для сталого економічного зростання в майбутньому.

Результативна повоєнна відбудова потребує поєднання зовнішньої підтримки з активною роллю держави у впровадженні реформ і створенні сприятливого інвестиційного середовища. Міжнародний досвід може стати надійною основою для формування стратегій економічного відновлення України з урахуванням сучасних викликів [5].

Україна має активно долучатися до підготовки та реалізації міжнародних ініціатив з економічного відновлення, пропонуючи партнерам власне бачення повоєнного розвитку з урахуванням як світового досвіду, так і наявних ризиків. Зосередження на інноваціях, створенні сприятливого податкового середовища, розвитку галузей із високою доданою вартістю та інвестуванні в людський капітал стане запорукою конкурентоспроможного і перспективного розвитку економіки України після війни [6].

Покращення роботи експортних шляхів, відновлення та збільшення пропускної спроможності основних транспортних коридорів, а також модернізація й диверсифікація логістичних систем сприятимуть розширенню пропозиції української продукції та підвищенню її конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Застосування мультимодальних перевезень та інтелектуальних транспортних систем дасть змогу ефективніше використовувати різні види транспорту й забезпечить кращу інтеграцію в глобальні ланцюги доданої вартості, що сприятиме розвитку аграрного сектору та промисловості держави.

Інвестування у покращення транспортної інфраструктури, зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу є

особливо актуальним в контексті поглиблення інтеграції України до Єдиного ринку ЄС. Такі інвестиції мають здійснюватися з урахуванням принципів сталого розвитку та декарбонізації відповідно до цілей Європейського зеленого курсу.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу включає діагностику стану підприємств, аналіз фінансових показників, оцінку ризиків, аудит діяльності, ідентифікацію загроз, визначення джерел ризиків, прогнозування можливих криз, розробку стратегії безпеки, визначення цілей, планування заходів захисту, формування політики безпеки, реалізацію заходів, антикризове управління, страхування ризиків, диверсифікація діяльності, контроль і моніторинг, а також постійний аналіз результатів та коригування бізнес-стратегії економічного розвитку.

Пріоритетним завданням у відновленні економіки постраждалих від бойових дій регіонів та зміцненні експортно-логістичного потенціалу країни є відбудова транспортної інфраструктури. Сукупні збитки транспортного сектору становлять понад 30,5 млрд євро, що є другим за масштабом показником після житлового фонду. Водночас потреби у відновленні та реконструкції становлять близько 66,8 млрд євро. Найбільша частка потреб у відбудові припадає на автомобільні дороги державного значення (29 %), залізничну інфраструктуру, рухомий склад, обладнання та інші активи (24 %), а також на автомобільні дороги місцевого значення (16 %) [7].

Крім того, важливим завданням є відновлення та посилення експортно-логістичного потенціалу України з акцентом на інтеграцію до Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T). Водночас транспортна політика є однією з найбільших сфер європейського законодавства, тому впродовж найближчих років важливими залишатимуться реформи та інвестиції в усіх сегментах транспортної галузі. Проведення реформ має бути спрямоване на підвищення ефективності функціонування ринку, що сприятиме зростанню приватних інвестицій у транспортний сектор, зокрема

в порти та логістичні хаби, а також забезпечить розширення участі українських операторів у Єдиному ринку ЄС [8].

Модернізація транспортного сектору є важливою передумовою для підвищення якості життя громадян України, а також для підтримки конкурентоспроможної національної економіки та забезпечення сталого економічного розвитку. Значних зусиль потребує підготовка, залучення та утримання висококваліфікованих фахівців для управління транспортними процесами, а також для будівництва нової транспортної інфраструктури. Дотримання принципів корпоративного управління та підвищення ефективності є ключовими для раціонального використання обмежених ресурсів і збереження стабільної підтримки підприємств дорожньо-транспортного комплексу з боку міжнародних донорів (Рис. 3).

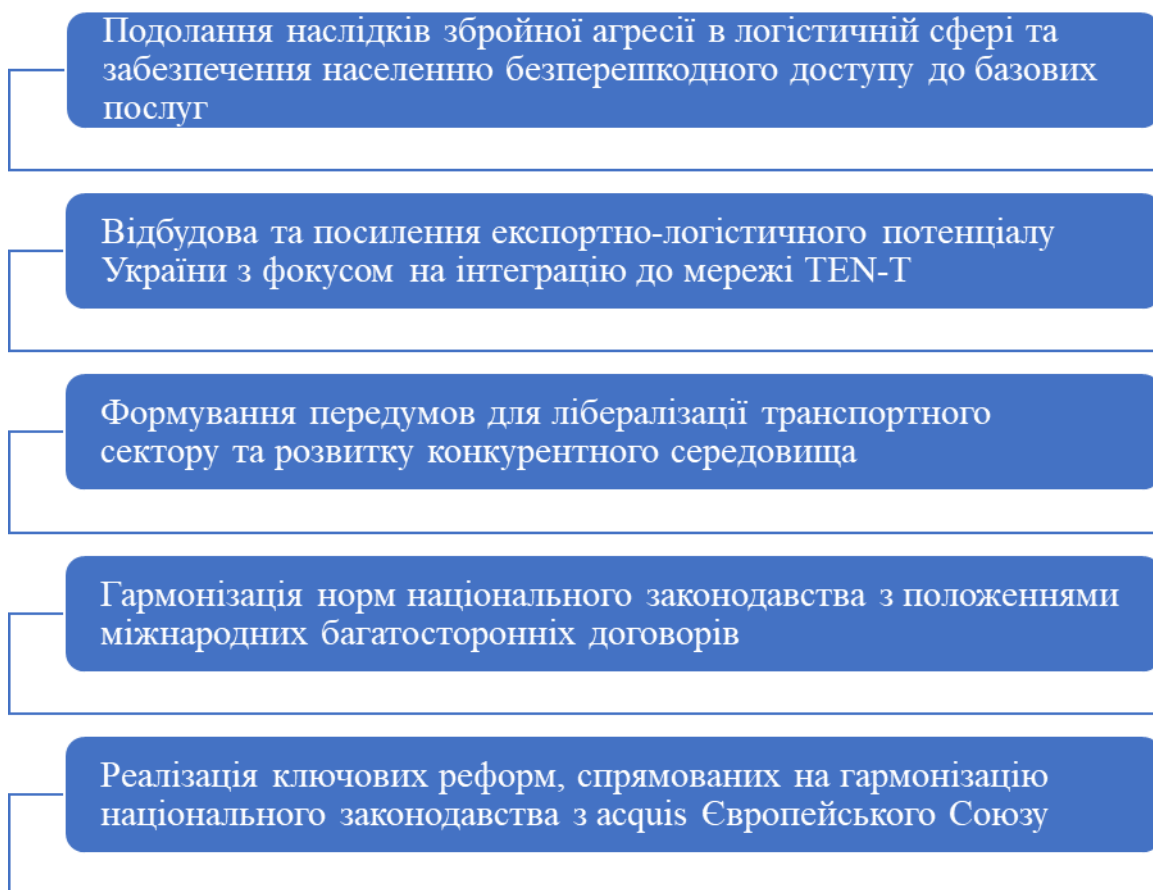

Рис. 3. Базові пріоритети розвитку транспортного сектору та зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу

Джерело: сформовано на основі [2].

Важливим для відновлення України є проведення розмінування та розчищення водних шляхів і аеропортів, реконструкція морських портів, відновлення інфраструктури аеропортів, систем аеронавігації та управління повітряним рухом, відбудова залізничної інфраструктури, міського транспорту та внутрішніх водних шляхів, а також залучення інвестицій для покращення транспортного сполучення в найбільших містах і агломераціях країни [9].

Для підвищення ефективності та конкурентоспроможності транспортного сектору України та сприяння його інтеграції в транспортну мережу й послуги ЄС, Україна повинна модернізувати транспортну систему, спростити процедури та впровадити цифрові рішення. Необхідно також створити надійну нормативно-правову базу для розвитку інтелектуальних транспортних систем і обміну цифровими даними, а також забезпечити сумісність українських систем, стандартів і моделей даних із європейськими.

Відновлення транспортного сектору є ключовим для підтримки конкурентоспроможної орієнтованої на експорт національної економіки. Для повернення населення особливе значення мають доступ до безпечних доріг і комфортного громадського транспорту, а також відновлення інфраструктури, зруйнованої внаслідок війни.

Широке впровадження механізмів публічно-приватного партнерства у процесі реалізації інфраструктурних проєктів сприятиме залученню приватних інвестицій. Застосування мультимодальних перевезень та інтелектуальних транспортних систем дозволить максимально ефективно використовувати різні види транспорту та забезпечить кращу інтеграцію у глобальні ланцюги доданої вартості.

Сьогодні головним пріоритетами України є відновлення транспортної інфраструктури, забезпечення безпеки дорожнього руху, налагодження ефективних логістичних зв'язків із країнами ЄС. Відновлення дорожньої інфраструктури України та зміцнення її логістичного потенціалу доцільно здійснювати за рахунок донорських коштів, приватних інвестицій, а також

міжнародної технічної, грантової та гуманітарної допомоги. Особливий потенціал для залучення приватних інвестицій мають проєкти з будівництва концесійних доріг і впровадження системи стягнення плати за проїзд вантажних транспортних засобів [10].

Зростанню інвестиційного потенціалу країни для відновлення транспортної інфраструктури сприятиме реалізація таких заходів: розроблення та впровадження механізмів зниження ризиків і підвищення доступності кредитних ресурсів для всіх секторів економіки; надання фінансової підтримки у формі кредитів, грантів і гарантій підприємствам високотехнологічного виробництва, агропромислового комплексу та експортно орієнтованому бізнесу; розвиток системи страхування воєнних ризиків і розширення рівня їх покриття для нових інвестиційних проєктів; підтримка підприємництва в регіонах, що зазнали найбільших втрат унаслідок війни; сприяння розвитку малого та середнього бізнесу; відновлення логістичної інфраструктури, необхідної для забезпечення доступу до ресурсів і ринків; розширення технічної допомоги з метою ідентифікації проєктів із високим потенціалом залучення приватного капіталу та значним мультиплікаційним ефектом; забезпечення активної участі приватного сектору у процесах відновлення економіки України.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, допомога міжнародних партнерів у відбудові національної економіки та транспортної інфраструктури України є надзвичайно важливою в умовах післявоєнного відновлення. Така підтримка виступає не лише джерелом ресурсів, а й каталізатором системних реформ, модернізації та інтеграції у світову економіку.

Ефективність повоєнного відновлення безпосередньо залежить від вирішення проблеми кадрової та інтелектуальної безпеки. Повернення й утримання кваліфікованих фахівців вимагає комплексу заходів – від реформи оплати праці до розбудови сучасних умов праці та соціальних гарантій.

Міжнародна спільнота підтримує Україну в цьому напрямі, проте вирішальна роль належить державній економічній політиці.

Зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу на основі залучення міжнародної допомоги є комплексною системою заходів, спрямованих на захист їхніх ресурсів, стабільне функціонування та розвиток в умовах повоєнного відновлення та модернізації економіки України, що виступає ключовим фактором ефективної роботи транспортної інфраструктури.

Слід додати, що до ключових напрямів зміцнення економічної безпеки підприємств дорожньо-транспортного комплексу належать такі: цифровізація управління, розвиток публічно-приватного партнерства, оновлення інфраструктури, підвищення прозорості використання фінансових ресурсів, впровадження систем ризик-менеджменту, диверсифікація транспортних послуг.

Повоєнне відновлення економіки України – це не лише технічне завдання відбудови зруйнованого. Це стратегічний проєкт побудови нової, стійкої, інноваційної та захищеної національної економіки, яка стане повноцінним членом Європейського Союзу та рівноправним учасником міжнародної економічної системи.

Література

1. Мединська Т.В., Боднарюк І.Л., Олійник Н.Р. Міжнародна допомога як основа повоєнного відновлення економіки України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. № 73. С. 93–102. URL: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/download/1396/1316/>
2. Програми фінансової підтримки України від Європейського Союзу Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>
3. Панченко В.А. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни. *Економіка, управління та*

адміністрування. № 2 (108). 2024. С. 139–143. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-2\(108\)-139-143](https://doi.org/10.26642/ema-2024-2(108)-139-143)

4. Штань М. Економічна політика стимулювання повоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. Вип. 56. 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-62>

5. Калюжна Н., Виноградов А., Дубовик А. Міжнародна фінансова допомога як драйвер повоєнного економічного відновлення. Досвід Японії. *Сталий розвиток економіки*. Вип. 1 (58). 2026. С. 299–305. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-40>

6. Бородіна О.А., Ляшенко В.І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*. № 1. 2022. С. 121–134. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/e67bcb31-48a6-497c-a6a4-fd29aa195381/content>

7. The Ukraine Facility. Supporting Ukraine’s recovery, reconstruction, and path towards EU accession. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en?prefLang=uk

8. Communication: Ukraine relief and reconstruction. URL: https://commission.europa.eu/document/download/28ba5c16-19b2-4ee7-88db-5ee765c5571d_en?filename=ukraine-relief-reconstruction_en.pdf

9. Ukraine: Commission presents plans for the Union’s immediate response to address Ukraine’s financing gap and the longer-term reconstruction. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3121

10. Recovery and reconstruction of Ukraine. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_uk?prefLang=uk

References

1. Medynska, T.V., Bodnariuk, I.L. and Oliinyk, N.R. (2023), “International assistance as the basis for Ukraine’s post-war economic recovery”, *Вісник*

Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky, [Online], vol. 73, pp. 93–102, available at: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-ekonom/article/download/1396/1316/> (Accessed 5 April 2026).

2. Ministry of Economy, Environment, and Agriculture of Ukraine (2026), “European union financial assistance programs for Ukraine”, available at: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (Accessed 5 April 2026).

3. Panchenko, V.A. (2024), “The role of international financial assistance in the reconstruction of Ukraine’s economy in the conditions of war”, *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. 2 (108), pp. 139–143. [https://doi.org/10.26642/ema-2024-2\(108\)-139-143](https://doi.org/10.26642/ema-2024-2(108)-139-143).

4. Shtan, M. (2023), “Economic policies to stimulate postwar recovery”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 56. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-62>.

5. Kaliuzhna, N., Vynohradov, A. and Dubovyk, A. (2026), “International financial assistance as a driver of postwar economic recovery. The experience of Japan”, *Stalyi rozvytok ekonomiky*, vol. 1 (58), pp. 299–305. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-40>.

6. Borodina, O.A. and Liashenko, V.I. (2022), “Post-war economic recovery: world experience and attempt to adapt it for Ukraine”. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, vol. 1, pp. 121–134, available at: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/e67bcb31-48a6-497c-a6a4-fd29aa195381/content> (Accessed 5 April 2026).

7. European Commission (2026), “The Ukraine Facility. Supporting Ukraine’s recovery, reconstruction, and path towards EU accession”, available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en?prefLang=uk (Accessed 5 April 2026).

8. European Commission (2022), “Communication: Ukraine relief and reconstruction”, available at: https://commission.europa.eu/document/download/28ba5c16-19b2-4ee7-88db-5ee765c5571d_en?filename=ukraine-relief-reconstruction_en.pdf (Accessed 5 April 2026).

9. European Commission (2022), “Ukraine: Commission presents plans for the Union’s immediate response to address Ukraine’s financing gap and the longer-term reconstruction”, available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3121 (Accessed 5 April 2026).

10. European Commission (2026), “Recovery and reconstruction of Ukraine”, available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_uk?prefLang=uk (Accessed 5 April 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 09.04.26

Прорецензовано / Revised: 16.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26